

A background image of a desk with various items. In the upper left, there is a document with a blue header and some text. Below it, a red pen lies diagonally. A pair of black-rimmed glasses is placed over a document in the lower right. The document has some text in Finnish, including the words "mistuki" and "hukella".

Årsrapport om bidragsfusk 2020

Innehåll

1 Kort om FPA	3
2 Bidragsfusk, hur det upptäcks samt statistikföring	4
3 Statistik över bidragsfusk 2018–2020	5
3.1 Misstänkt bidragsfusk som FPA registrerat: antal och belopp	5
3.2 FPA:s begäranden om polisutredning	6
3.2.1 FPA:s begäranden om polisutredning förmånsvis	7
3.3 Slutbehandlade fall av bidragsfusk	9
4 Identifiering av bidragsfusk och förebyggande åtgärder hos FPA	10

1 Kort om FPA

Folkpensionsanstalten (FPA) sörjer för den sociala tryggheten i livets olika skeden för alla som bor i Finland och för många finländare som bor utomlands. År 2020 betalade FPA ut förmåner för totalt cirka 16 miljarder euro.

FPA:s verksamhet övervakas av riksdagen. FPA tryggar befolkningens försörjning, främjar hälsa samt bidrar till att ge alla en möjlighet att klara sig själva i olika livssituationer. FPA:s grundläggande värde-ringar är respekt för individen, kompetens, samverkan och nytänkande.

Förmåner som FPA betalat ut	2020, milj. euro
Pensionsförmåner	2 514,6
Handikappförmåner	553,7
Sjukförsäkringsförmåner	4 446,7
Rehabilitering	559,7
Arbetslöshetsförmåner	2 265,6
Förmåner för barnfamiljer	1 884,1
Studieförmåner	578,0
Bostadsbidrag för pensionstagare	636,3
Allmänt bostadsbidrag	1566,5
Grundläggande utkomststöd	784,0
Övriga förmåner	96,4
Samtliga förmånsutgifter	
Samtliga förmånsutgifter	15 885,6

2 Bidragsfusk, hur det upptäcks samt statistikföring

Med bidragsfusk avses att kunden medvetet försöker få en förmån utan grund eller till ett för stort belopp. Det är fråga om bidragsfusk till exempel om kunden ger FPA felaktiga uppgifter eller förfalskar en handling. Att undanhålla uppgifter anses också vara bidragsfusk. Principen är att den som söker en förmån är skyldig att ta reda på vilka omständigheter som inverkar på hans eller hennes rätt att få förmånen och att meddela FPA de uppgifter som behövs.

Det är fråga om bidragsfusk i sådana fall där gärningen uppfyller ett brottsrekvisit. Brottsrubriceringen är oftast bedrägeri eller förfalskning.

En misstanke om bidragsfusk kan uppkomma i samband med vilken förmån som helst och i vilket skede av handläggningen som helst. Oftast väcks misstanken vid handläggningen av en ansökan ifall de uppgifter som behandlas inte stämmer överens med de uppgifter som kunden tidigare har gett. En misstanke om bidragsfusk kan också uppkomma i samband med återkrav: när man reder ut orsakerna till en felaktig utbetalning upptäcks att den beror på kundens eget handlande. FPA kan börja misstänka bidragsfusk även utifrån angivelser, uppgifter från inkomstregistret eller uppgifter och meddelanden från andra myndigheter. Om misstanken visar sig vara välgrundad hörs kunden med anledningen av misstanke om bidragsfusk. Kunden ges tillfälle att framföra sin åsikt och redogöra för de omständigheter som kan klargöra frågan.

3 Statistik över bidragsfusk 2018–2020

I den här rapporten presenteras statistikuppgifter för åren 2018, 2019 och 2020. I rapporterna har de misstankar om bidragsfusk statistikförts som FPA har behandlat och som lett till att kunden har hörts med anledning av misstankarna.

Även om rättsprocessen i de här fallen i regel sträcker sig över ett kalenderår ingår inte samma fall i statistikrapporterna för flera år. Årligen publiceras statistikrapporter om de fall av bidragsfusk som FPA registrerat och om de slutbehandlade fallen.

Tabell 1.

. Antal fall av misstänkt bidragsfusk, kostnaderna och andelen av utbetalda förmåner 2018–2020.

År	Misstänkt bidragsfusk, antal	Misstänkt bidragsfusk, belopp i genomsnitt €	Misstänkt bidragsfusk, belopp totalt €	Utbetalda förmåner, totalt €	Misstänkt bidragsfusk, andel av utbetalda förmåner, promille
2020	2 467	4 939	12 183 696	15 334 875 471	0,79
2019	2 402	4 989	11 983 181	14 320 131 653	0,84
2018	2 344	4 105	9 621 341	14 305 775 191	0,67

3.1 Misstänkt bidragsfusk som FPA registrerat: antal och belopp

FPA har registrerat de fall där man misstänkt bidragsfusk och där kunden har hörts med anledning av misstankarna. I samband med förmånsarbetet har man emellertid observerat fler fall som eventuellt hade kunnat handla om bidragsfusk, men i en del av fallen visade sig misstankarna vara ogrundade re-dan i det inledande skedet av utredningen.

Antalet fall av misstänkt bidragsfusk och kostnaderna i anslutning till dem har ökat en aning år för år. Andelen av de utbetalda förmånerna har varit nästan oförändrad.

3.2 FPA:s begäranden om polisutredning

Hos FPA gör man en bedömning av huruvida kunden har handlat uppsåtligt och vilka åtgärder man bör vidta med anledning av misstanken om bidragsfusk. Om det finns skäl att misstänka brott gör FPA en begäran om polisutredning utifrån de uppgifter som man fått i ärendet.

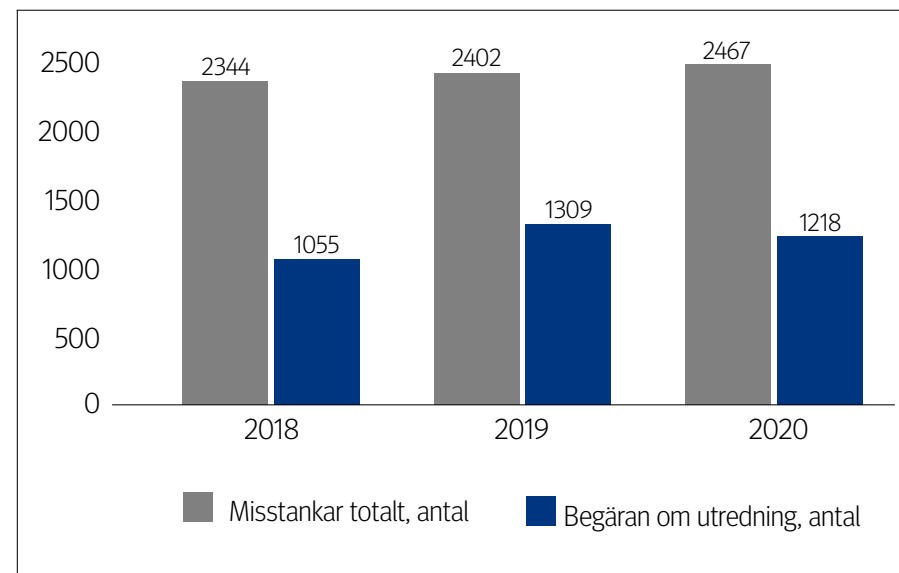
Om det däremot är uppenbart att fallet inte uppfyller något som helst brottsrekvisit görs ingen begäran om polisutredning. En begäran om polisutredning görs inte heller om man inte får tillräckliga bevis för bidragsfusk eller om brottet är entydigt preskriberat. FPA prövar alltid ett ärende från fall till fall innan man fattar beslut om huruvida en begäran om polisutredning ska göras eller inte.

Årligen gör FPA en begäran om polisutredning i cirka 50 procent av alla de fall där man misstänker bi-dragsfusk (cirka 45–54 procent åren 2018–2020).

I diagrammet nedan presenteras antalet fall av misstänkt bidragsfusk och antalet begäranden om polis-utredning åren 2018–2020.

Diagram 1.

Misstänkt bidragsfusk och begäranden om polisutredning 2018–2020, antal

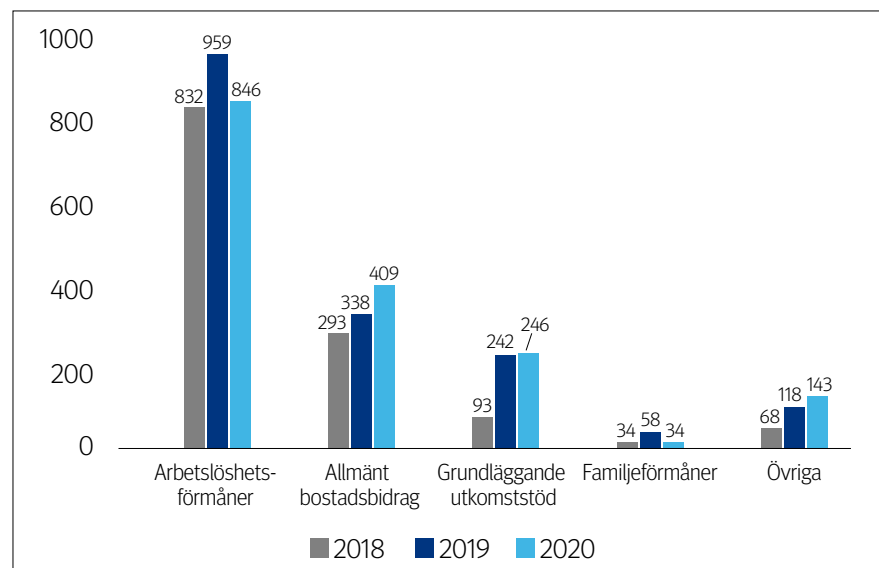

3.2.1 FPA:s begäranden om polisutredning förmånsvis

I diagrammet nedan presenteras antalet begäranden om polisutredning förmånsvis åren 2018–2020.

Diagram 2.

Begäranden om polisutredning förmånsvis 2018–2020, antal

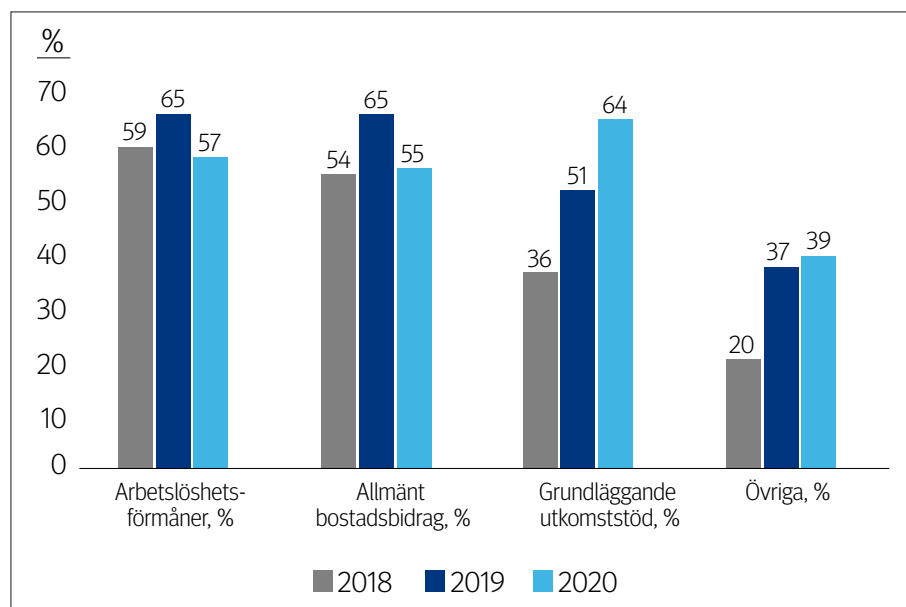
Det totala antalet begäranden om polisutredning förmånsvis är större i diagram 2 än antalet begäranden per år i diagram 1. Det här beror på att det i en begäran om polisutredning kan ingå begäranden som hänför sig till flera olika förmåner som en och samma kund har.

Numerärt har de flesta begäranden om polisutredning gällt förmåner där också antalet registrerade fall av misstänkt bidragsfusk är störst. Sådana förmåner är arbetslöshetsförmånerna, det allmänna bo-stadsbidraget och det grundläggande utkomststödet. I fråga om det allmänna bostadsbidraget och det grundläggande utkomststödet ser man en ökning i antalet begäranden om polisutredning åren 2018–2020.

I diagrammet nedan presenteras andelen begäranden om polisutredning (%) av de misstänkta fallen av bidragsfusk förmånsvis åren 2018–2020. Förmånerna är i huvudsak grupperade på samma sätt som i diagram 2, men i diagram 3 ingår familjeförmånerna i gruppen "Övriga". När det gäller familjeförmånerna är antalet begäranden om polisutredning så litet att det inte är meningsfullt att granska årliga förändringar eftersom slumpen har en stor inverkan på förändringarna från år till år.

Diagram 3.

Andelen begäranden om polisutredning (%) av de misstänkta fallen av bidragsfusk förmånsvis 2018–2020, %

I fråga om arbetslöshetsförmånerna och det allmänna bostadsbidraget varierar andelen begäranden om polisutredning en aning från år till år. I fråga om det grundläggande utkomststödet har andelen begäranden om polisutredning av de misstänkta fallen ökat åren 2018–2020, och detsamma gäller även gruppen "Övriga".

Det är också värt att notera att inom arbetslöshetsförmånerna, det allmänna bostadsbidraget och det grundläggande utkomststödet är andelen begäranden om polisutredning betydligt större än inom de övriga förmånerna i genomsnitt. I processerna för arbetslöshetsförmånerna och det grundläggande utkomststödet ingår mer än i de övriga förmånerna olika aktiva åtgärder som kunderna själva står för, som till exempel regelbundet återkommande ansökningar.

Kunder som får arbetslöshetsförmåner och grundläggande utkomststöd får ofta också allmänt bostadsbidrag. Detta förklarar också till en del den högre nivån för allmänt bostadsbidrag när man granskar andelen begäranden om polisutredningar av de misstänkta fallen av bidragsfusk. Dessutom inverkar förmånernas karaktär på det totala antalet misstänkta fall av bidragsfusk och på prövningen av uppsåtligheten som tillämpas från fall till fall.

Under de senaste åren har man hos FPA mer än tidigare satsat på att utveckla det kunnande och de processer som anknyter till frågor som gäller bidragsfusk. Detta kan också till en del förklara hur den andel som gäller det grundläggande utkomststödet och gruppen Övriga har utvecklats genom åren: i och med att processerna och kunnandet har förbättrats har också en större andel av de misstänkta fallen gått vidare till en utredning.

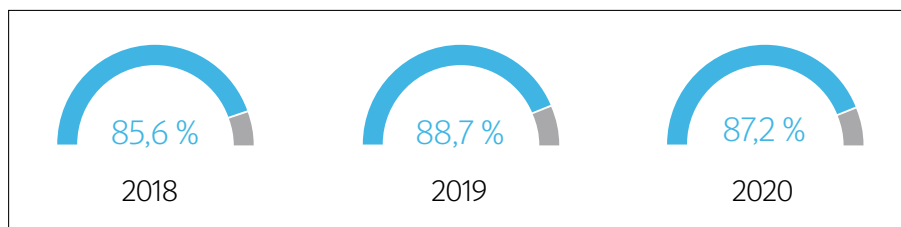
3.3 Slutbehandlade fall av bidragsfusk

Av antalet begäranden om polisutredning noteras hur många som ledde till rättslig påföljd. När FPA har gjort en begäran om polisutredning beslutar åklagaren och domstolen om det är fråga om ett brott och vilket brott det i så fall är fråga om.

I diagrammet nedan presenteras den andel av det totala antalet begäranden om polisutredning som har lett till rättslig påföljd åren 2018–2020.

Diagram 4.

Andelen av begärandena om polisutredning som lett till rättslig påföljd 2018, 2019 och 2020.

Den andel av FPA:s begäranden om polisutredning som lett till rättslig påföljd har legat på nästan samma nivå under granskningsperioden.

4 Identifiering av bidragsfusk och förebyggande åtgärder hos FPA

Hos FPA satsar man kontinuerligt på att bli bättre på att identifiera bidragsfusk. Möjligheten att känna igen fusk förbättras bland annat genom att man ser till att det dagliga förmånsarbetet fungerar bra och smidigt. De anställda får anvisningar och utbildning som hjälper dem att upptäcka och reda ut fall där det finns skäl att misstänka bidragsfusk. Även genom processerna strävar man efter att stödja de anställda så att de ska kunna identifiera och reda ut misstänkta fall. Rutinerna utvecklas fortlöpande, och de ärenden som gäller bidragsfusk sköts av flera specialister som har utsetts uttryckligen för den uppgiften.

FPA utför ständigt ett utvecklingsarbete för att förebygga bidragsfusk, och i det arbetet utnyttjas bland annat olika datasystem och nya metoder. Ett exempel på ett pågående projekt är det projekt där man försöker ta fram metoder för att identifiera förfalskningar bland de handlingar som kunderna skickar in som bilagor.

FPA har ett brett samarbete och utbyte av information med olika myndigheter för att förhindra grå ekonomi och bidragsfusk. Enligt uppskattning kommer inkomstregistersystemet som togs i bruk 2019 att minska bidragsfusk. Dessutom följer FPA hur bidragsfusk utvecklas i ett internationellt perspektiv och har också internationellt samarbete.

